

Masintõlge ja eestikeelsed õigustekstid – ühe tõlkija senised kogemused Euroopa Komisjonis

Ingrid Sibul

Euroopa Komisjoni kirjaliku tõlke peadirektoraadi eesti keele osakonna tõlkija¹

15. novembril 2017. aastal kuulutati Brüsselis Berlaymont'i hoones ametlikult avatuks Euroopa Komisjoni uus masintõlget pakkuv veebileht eTranslation.² Lisaks uuele kujundusele oli peamine uudis see, et kuue keelepaari vahel tõlkis sellest päevast alates neurotõlkemootor. Nendeks keelepaarideks olid inglise <> saksa, inglise <> ungari, inglise > soome ja inglise > eesti. Neuromootor, mis tõlgib eesti keelde?! Kas nüüd on õnn jõudnud meie õuele? Kas Euroopa Liidu õigusakte hakkab nüüd inimese asemel tõlkima masin? Kas valmivad tekstid on nii head, et tõlkijaid pole enam vaja? Või mis saab siis, kui tekstid on sellised, nagu masintõlge neid seni eesti keelde teinud on – kas tõlgitud tekstid hakkavad andma alust kohtuasjadeks? Selleks et neile küsimustele vastata, vaatamegi selles artiklis pisut lähemalt, mis see masintõlge on, miks Euroopa Komisjonis sellega tegeletakse, mida temaga teha saab ja millega tasub ettevaatlik olla.

Tõlkimise ja masintõlkega tegelemise põhjused

Alustame algusest. Miks Euroopa Liidu institutsioonides üldse tõlgitakse? Euroopa Liidu toimimise aluseks on õigusaktid, milles liikmesriigid on kokku leppinud. Ühes Euroopa Liidu aluslepingutest, Euroopa Liidu toimimise lepingus, on sätestatud, et ELi kodanikel on „õigus pöörduda petitiooniga Euroopa Parlamendi poole, esitada kaebus Euroopa ombudsmanile ning pöörduda liidu institutsioonide ja nõuandvate organite poole ühes aluslepingute keeltest ja saada vastus samas keeles“.³ Lisaks aluslepingus sätestatule võttis nõukogu 1958. aastal vastu määruse, millega määrati kindlaks Euroopa Majandusühenduses kasutatavad keeled. Määruse artiklis 4 on kirjas: „Määrused ja muud üldkohaldatavad dokumendid koostatakse ametlikes keeltes“.⁴ Need kaks õigusnormi katavad nii kodanike suhtluse institutsioonidega kui ka õigusaktid ja muud üldkohaldatavad dokumendid. Ent neisse kahte kategooriasse ei mahu sugugi kõik tekstid, mida kõigis keeltes vaja oleks. Võrreldes 1958. aastaga liigub suur osa infost internetis. Ainuüksi Europa portaal⁵ on tuhandeid veebilehti, mis tuleks tõlkida kõigisse ELi ametlikes keeltesse. Institutsioonides töötavate tõlkijate jõud kogu sellest tekstimahust üle ei käi. Ühe võimaliku abivahendina nähaksegi masintõlget.

¹ Artikkel kajastab üksnes selle autori isiklikke vaateid, hinnanguid ja kogemusi ega väljenda mingil moel Euroopa Komisjoni ega teiste ELi institutsioonide seisukohti.

² eTranslation. <https://ec.europa.eu/cefdigital/wiki/display/CEFDIGITAL/eTranslation>.

³ Euroopa Liidu toimimise lepingu konsolideeritud versioon, artikkel 20. http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=uriserv:OJ.C_.2016.202.01.0001.01.EST#C_2016202ET.01004701.

⁴ Nõukogu määrus nr 1, millega määratakse kindlaks Euroopa Majandusühenduses kasutatavad keeled. <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX:01958R0001-20130701>.

⁵ Europa portaal. https://europa.eu/european-union/index_et.

Kui eeldada, et masintõlge on lahendus, siis miks ei võiks kasutada mõne masintõlke pakkuja teenuseid – kõik probleemid oleksid hoobilt lahendatud. Masintõlke pakkujaid on maailmas arvukalt ja neist üsna mitu pakub tõlget ka näiteks eesti keelde⁶, kõigest muudest ELi ametlikest keeltest rääkimata. Paraku on ELi tekstid sageli sellised, et enne ametlikku avaldamist ei tohiks need kolmandatele isikutele teatavaks saada. Masintõlke pakkujad oleksid selles kontekstis aga just sellised kolmandad isikud. Ühtlasi on näiteks Google Translate'i, Bingi ja BabelFishi taoliste teenusepakkujate masintõlke kasutamisega seotud väga keerukad autoriõiguse küsimused.⁷ Seepärast tahabki Euroopa Komisjon kasutada omaenda masintõlkemootorit, mis pakuks „kvaliteetset tõlget kõikides ELi keeltes turvalises süsteemis, mis kaitseb isikuandmeid ja kus tõlke intellektuaalomandi õigused kuuluvad originaali esitajale“.⁸

Arengulugu

Aegade jooksul on komisjoni masintõlke süsteemid, nagu masintõlge üleüldse, läbinud kolm arenguetappi. 1975. aastal alustati komisjonis Systrani tehnoloogiale tugineva reeglipõhise masintõlke arendamist. Reeglipõhise masintõlke puhul püütakse lingvistiliselt võimalikult täpselt kirjeldatud keelepaaride struktuurielementide vahel luua ülekandeseoseid. Lähtekeelset teksti analüüsitakse ning püütakse see inimeste kirjutatud reeglite järgi sihtkeeles taasesitada. Kui keeled on sarnased ja morfoloogiliselt mitte eriti keerukad, siis võib see päris hästi toimida. Samas eeldab keelte põhjalik kirjeldamine ning reeglite väljatöötamine ja parandamine lingvistidelt väga suurt tööd – see on ajamahukas ja kulukas. Komisjonis arendati reeglipõhist masintõlget küll 2010. aastani, kuid kui 2004. aastal liitus 10 uut riiki, oli selge, et nende keelte jaoks reeglipõhise masintõlke arendamine oleks liialt kallis ja keeruline ettevõtmine, ning uusi tõlkemootoreid juurde ei tehtud.

2010. aastal jõudis järg statistilise masintõlke kätte. Statistiline masintõlge loob tõlkeid statistiliste mudelite põhjal, mis omakorda toetuvad kakskeelsete korpuste analüüsile. Põhimõtteliselt vaatab masin lähteteksti, analüüsib seda ja arvutab kakskeelses korpuses esinevate tekstide põhjal, kuidas võidaks seda lähteteksti kõige suurema tõenäosusega sihtkeeles väljendada. Masin ei analüüsi teksti tervikuna, vaid lühemaid juppe – kas lauseid, fraase või sõnu. Komisjoni statistilise masintõlke süsteem MT@EC kasutab avatud lähtekoodiga tarkvara Moses, mida on komisjonis aja jooksul täiendatud ja arendatud. Tõlkemootoreid treenitakse Euroopa Liidu institutsioonides tõlgitud tekstidest loodud korpuse peal. Statistilise masintõlke eelisteks reeglipõhise ees on peamiselt see, et seda on odavam arendada (arvutite tööaeg on lingvistide omast odavam) ja see tekitab reeglipõhisest soravamaid tekste. Statistiline masintõlge töötab paremini selliste keelte peal, kus on sarnane sõnajärg. Samas eeldab selle arendamine suurte ja kvaliteetsete korpuste olemasolu ning pidevat tööd, et neid korpuseid masintõlke jaoks kohandada.

⁶ Valik masintõlke pakkujaid ja nende keelesuundi on üles loetud järgmises Wikipedia artiklis „Comparison of machine translation applications“: https://en.wikipedia.org/wiki/Comparison_of_machine_translation_applications.

⁷ Vt K. Altroff. Masintõlkimise autoriõiguslike küsimusi. Magistritöö. Tartu Ülikooli õigusteaduskond Tallinnas, eraõiguse instituut, 2013. http://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/30803/altroff_kristjan.pdf.

⁸ eTranslation, alajaotis „Abi“.

2017. aastal hakkasid komisjoni arvutilingvistid tegelema neuromasintõlkega. Esimesena võeti käsile keelepaarid, mille puhul statistilise masintõlke tulemused olid soovida jätnud: saksa, ungari, soome ja eesti keel. Samamoodi statistilise masintõlkega kasutavad ka neurotõlke mootorid kakskeelseid korpuseid ja arvutavad, kui suur on mingi fraasi esinemise tõenäosus. Kui statistilise masintõlke mootorid vaatavad korruga pigem fraasi või äärmisel juhul lühikest lauset, siis neurotõlke mootor vaatab korruga kogu lauset ning üritab närvivõrkude tööd järele aimates luua mingeid üldistavaid mudeleid, mille põhjal siis sihtkeelne lause kokku pannakse. Võrreldes statistiliste mootoritega on neuromasintõlke loodud laused grammatiliselt korrektsemad ja tõlkemootorid töötavad kiiremini, kuid neuromootorid võivad kippuda improviseerima. Komisjoni neurotõlge põhineb avatud lähtekoodiga tarkvaral ja kasutab korpusest samu tekste kui statistiline masintõlge, st ELi institutsioonides tõlgitud tekste.

Komisjoni loodud masintõlkemootoreid saavad kasutada kõik Euroopa Liidu institutsioonid (st peale komisjoni ka parlament, nõukogu, kohus, kontrollikoda, Majandus- ja Sotsiaalkomitee, Regioonide Komitee, Euroopa Keskpang ja Euroopa Investeerimispank) ning Euroopa Liidu ja Euroopa Majanduspiirkonna riikide riigiasutused. Riikide ametiasutustes on juurdepääs masintõlget pakkuvatele veebilehtedele EU Logini kasutajanime alusel.

Oluline komponent – korpus

Korpus⁹ ehk digitaalne, teatud reeglite põhjal koostatud tekstide kogum, mida masintõlke mootor teksti loomiseks kasutab, on oluline nii statistilise kui ka neurotõlke puhul. Korpusest ammutab masin teadmist selle kohta, milline üks või teine keel on ja kuidas selles keeles väljendutakse. Sellest eeldusest tuleneb kasutajate jaoks kaks olulist järeldust. Esiteks, selleks et masin tõlgiks võimalikult hästi, peab korpus sisaldama võimalikult selle teksti sarnaseid tekste, mida tahetakse tõlkida. See tähendab, et kui komisjoni mõlema tõlkemootori koolitamiseks on kasutatud Euroopa Liiduga seotud tekste, siis ei ole nende mootoritega mõtet tõlkida subtiitreid, igapäevaeluvestlusi ega laulusõnu. Samamoodi ei ole mõtet kasutada luuletõlgete paralleelkorpusi õigustekstide tõlkimiseks. Üldiselt võib öelda, et mida valdkonnaspetsiifilisem on korpus, seda paremaid (st inimesele vastuvõetavamaid) tulemusi masintõlkega saavutatakse. Teine oluline järeldus on see, et korpuse kvaliteedil on masintõlke kvaliteedis oluline koht, sest mis juba korpusele sattunud, seda peab masin normaalseks keelekasutuseks ja taastoodab loodavates uutes tekstides üha juurde.

Kui hästi tõlgib masin eesti keelde?

Selleks et hinnata, kui hästi masin õigustekste eesti keelde tõlgib, tuleks esmalt mõelda, mida me üldse kvaliteetse õigustõlke all silmas peame. Õigustekstide eesti keelde tõlkimise põhimõtted sõnastati 1997. aastal toonase Eesti Õigustõlke Keskuse „Inglise-eesti õigustõlke käsiraamatus“. Seal on nimetatud viis peamist kvaliteetse tõlke kriteeriumi:

- 1) sisu peab olema korrektselt edasi antud – tõlge peab olema võimalikult täpne, selge ja üheselt mõistetav ning säilitama oma juriidilise ja sisulise tähenduse;
- 2) tekst peab olema järjepidev, st kui teksti alguses öeldakse toidu valmistamiseks kasutatava õõnesanuma kohta *pada*, siis tehakse nii ka teksti lõpus;

⁹ Keelekorpus. <https://et.wikipedia.org/wiki/Keelekorpus>.

- 3) tõlge peab vastama eesti keele normidele;
- 4) tõlke stiil peab olema võimalikult selge ja ökonoomne ning
- 5) kasutatavad terminid peavad olema algteksti mõistega võrreldes võrdväärse tähenduse, hõlmavuse ja mõjuga.¹⁰

Masintõlget saab hinnata mitmest aspektist, näiteks võib hinnata masinaga tõlgitud tekstide kui terviku kvaliteeti, st kas masin loob teksti, mis vastab kasutaja ootustele, kas ta loob lähtekeeles kirjutatud õigustekstist sihtkeeles samaväärse tähenduse ja mõjuga teksti. Või kui lattu ei ole nii kõrgel, siis kas masinaga tehtud tõlge aitab inimesel enam-vähem aru saada, millest käib jutt. Teisalt saab seda analüüsida kui tõlkija töövahendit – saab uurida, kas masintõlke kasutamine parandab tõlkijate tõlkekogemust, suurendab terminoloogilist täpsust ja järjepidevust, tõstab tõlkija tootlikkust, parandab keelelist ja stiililist kvaliteeti. Praktilise külje pealt võib öelda, et valdavalt on masintõlke kvaliteedi hindamise aluseks võrdlus inimtõlke kvaliteediga.¹¹ Selline hindamine omakorda jaguneb laias laastus kaheks: automaatne, st matemaatiline hindamine, ja inimeste antud hinnang. Paraku on inimtõlkega võrdlemisel oma miinused – ei ole olemas lähteteksti üht ja ideaalset tõlget. Kui anda sama tekst eri inimestele, võib suurepärase kvaliteediga tulemus olla väga erinev.

Euroopa Komisjoni kirjaliku tõlke peadirektoraadis hinnati statistilise tõlkemootori pakutava teksti kvaliteeti ja kasutatavust mõni aeg pärast statistilise mootori kasutuselevõttu. Hindajateks olid tõlkijad, kes pidid teatava hulga tekstide tõlkimisel kasutama masintõlget ning andma masina tõlgitud tekstile oma subjektiivse hinnangu skaalal 0–4 (kasutu, sobib inspiratsiooni saamiseks, kannatab toimetada, sarnane kehva tõlkemälu vastega, sarnane hea tõlkemälu vastega). Hinnati tõlkeid inglise keelest kõigisse ELi ametlikes keeltesse. Tulemustes oli selgelt näha, et mida morfoloogiliselt keerukama keelega tegu, seda kehvemaks hinnati masintõlke loodud tekste. Kõige paremaks hinnati portugali keelde tõlgitud tekste (hindeks 3 ehk sarnane kehva tõlkemälu vastega), üsna lähedale jõudsid ka hispaania- ja rumeeniakeelsed tekstid. Enamik tekstide puhul jäi tulemus kuskile 2 juurde, st kannatab toimetada. Eesti, soome ja ungari keele hinded kippusid sellel skaalal jääma 1 palli juurde, st nad sobivad inspiratsiooni saamiseks. Selleks et statistilise tõlke kasutajad teaksid, mida masinaga tõlgitud tekstilt oodata, kasutatakse veebilehel, mille kaudu statistilise mootoriga tõlgitud masintõlget tellida saab, eeldatava tõlkekvaliteedi näitamiseks medaleid: kuldmedali puhul on oodata parimat kvaliteeti (kullavääriliseks on arvatud tõlked inglise keelest hispaania, malta ja portugali keelde), hõbe lubab, et tekst on arusaamiseks hea kvaliteediga, ja pronks annab teada, et tekst annab sisust ligikaudse ettekujutuse. Inglise-eesti tõlkesuunda iseloomustab pronksmedal.

Kui 2017. aasta lõpul võeti komisjonis eesti keele jaoks kasutusele neurotõlkemootor, olid ootused väga suured – kas lõpuks ometi jõuab kätte aeg, kus masintõlkest on eesti keelde tõlkijale sama palju abi kui hispaania või prantsuse keelde tõlkijale ... Selleks et olukorda

¹⁰ EÕKK inglise-eesti õigustõlke käsiraamat. <https://www.just.ee/et/oiguspoliitika/oiguskeel/tolkenouanded/eokk-inglise-eesti-oigustolke-kasiraamat>.

¹¹ C. Kit, T. Wong. Evaluation in MT and CAT. – The Routledge Encyclopedia of Translation Technology. Toim. C. Sin-wai, 2015.

hinnata, võrdlesin 2017. aasta detsembris kuuest valdkonnast võetud ja stiililt erineva teksti puhul statistilise masintõlkemootori loodud teksti, neuromootori loodud teksti ja inimese tõlget (kasutasin teiste meie osakonna inimeste selleks ajaks tehtud tõlkeid). Subjektiivne analüüs näitas, et tõlkemootorid on üsna tasavägised, kuid nende tugevused ja nõrkused on justkui peegelpildis. Statistilise masintõlke laused on selgelt agrammatilised (käänded on suvalised ja lauseosade seosed ei tule tekstis esile), kuid lauseosad arvestavad konteksti ja sobivad teksti nii stiililiselt kui ka terminoloogiliselt paremini. Neuromootori tekstid on grammatiliselt soravad, aga tähenduse poolest vähem usaldusväärsed. Statistiline mootor leidis aktsepteeritavaid terminivasteid paremini ja sagedamini kui neuromootor. Erines see, kuidas mootorid lähenesid nende jaoks arusaamatule tekstile: statistiline mootor jättis sellised kohad lähtekeelde, neuromootor aga võttis ühe arusaadava sõna ja kordas seda mitu korda ka tema jaoks tundmatute sõnade asemel. Mõlema tõlkemootori puhul kehtis aga see, et kehva originaali (sisuline ebamäärasus, puuduvad tühikud jms) puhul oli ka tulemus arusaamatum.

Lisaks subjektiivsele hinnangule arvutasin välja masinaga tõlgitud tekstide kauguse inimtõlkest. Kasutasin selleks Levenshteini teisenduskauguse algoritmi¹², mille abil saab välja arvutada, mitme sammuga on võimalik üks tekst teisendada teiseks, praegusel juhul siis kumbki masintõlge inimese tehtud tekstiks. Algoritmi tulemused olid mõlema mootori puhul suhteliselt sarnased: statistilise masintõlke keskmine kaugus inimtõlkest oli 67,4 sammu ja neurotõlke puhul 64,3 sammu, st lauses tuleks ära muuta selline arv tähemärke. Neid lauseid, mida saanuks kasutada põhimõtteliselt ilma muudatusteta (kuni viie tähemärgi muutmisega), oli kummagi mootori puhul 12% ja valdavalt oli tegemist lühikeste lausete või paarisõnaliste fraasidega. Komisjoni arvutilingvistid arvutasid samade tekstide kohta välja veel neli masintõlke hindamiseks kasutatavat matemaatilist näitajat: BLEU, NIST, TER ja CharCut. Neist hinnetest kolm (välja arvatud TER) näitasid, et statistilise masintõlke tulemused olid endiselt paremad, kuid vahe on nii marginaalne, et statistiliselt pädevaid järeldusi sellest teha ei saa, ja põhimõtteliselt võib neid pidada võrdväärseteks.

Järeldused

Milliseid järeldusi neist hinnangutest teha saab? Kõigepealt tuleb rõhutada, et tegemist on ühe inimese väga väikesel valimil põhineva esialgse hinnanguga, kuid mingeid iseloomulikke jooni võib siiski esile tuua. Kui vaadata analüüsitud tekste, siis on selgelt näha, et eespool kirjeldatud nõudmisele „kas masin loob lähtekeeles kirjutatud õigustekstist sihtkeeles samaväärse tähenduse ja mõjuga teksti“ loodud eestikeelsed tekstid ei vastanud. Kriteeriumi „kas masin aitab inimesel enam-vähem aru saada, millest jutt“ puhul oli vastus aga pigem jaatav. St kui kasutaja tahab teada saada, millest räägib ingliskeelne tekst X, siis ta saab tänu masinaga eesti keelde tõlgitud tekstile aru, et räägitakse näiteks lehmadest, mitte arvutitest, lennukitest või maksundusest, kuid detailide täpsuses ei saa kindel olla. Võimalike kasutajate jaoks võiks see tähendada, et masina tehtud tõlke põhjal saavad nad aru, kas neil on seda teksti vaja, ning teavad, et selle peab läbi vaatama mõlemat keelt oskav inimene.

¹² Levenshteini teisenduskauguse algoritm. <http://planetcalc.com/1721/>.

Oluliselt raskem on aga vastata küsimusele, kui palju on neist kahest tõlkemootorist kasu inimestele, kes tõlgivad õigustekste eesti keelde. Kui püstitame hüpoteesi, et 2017. aasta lõpus tehtud väikese valimi analüüs on laias laastus representatiivne ning neurotõlkemootori ja statistilise tõlkemootori pakutava teksti kvaliteet on enam-vähem sama (üks on terminoloogiliselt täpsem, teine lihvitumate lausetega), siis võiks järeldada, et statistilisele masintõlkele antud hinne „sobib inspiratsiooni saamiseks“ kehtib ka neuromootori puhul. Seda hüpoteesi on komisjoni kirjaliku tõlke peadirektoraadis kavas kontrollida 2018. aasta teises pooles, pärast seda, kui inglise-eesti suunal on kasutusele võetud uus, kohandatud ja täiustatud neurotõlkemootor. Kavandatava hindamise tulemusena peaksime teada saama, kuidas konkreetsed tõlkijad näevad konkreetse tõlkemootori kasutegurit. See on aga väga piiratud hinnang. Tegelikult oleks vaja objektiivsemaid hindamismudeleid, mis kõrvutaksid masintõlke abil saavutatava võimaliku tootlikkuse kasvu või kahanemise selliste kvalitatiivsete parameetritega nagu terminoloogiline täpsus, vigade arv ja raskusaste tõlkija välja saadetud tekstis¹³, tõlkija ja toimetaja kognitiivne koormus – on inimesi, kelle jaoks on vigase tõlke parandamine oluliselt väsitavam kui puhtalt lehel tõlkimine, teised aga pelgavad tühja lehe sündroomi ja on rõõmsad ükskõik millise kvaliteediga esialgse tõlkevaste üle. Samuti saab alles kasutamise käigus välja selgitada, milliste tekstide puhul annab masintõlge juba praegu suhteliselt häid tulemusi ja aitab tõlkimisele kindlasti kaasa.

Masintõlge on kogu maailmas kuum teema ja selliste hindamismudelite väljatöötamisega tegeletakse, ent enamasti on need n-ö suurte keelte jaoks. Loodetavasti on Eesti ülikoolides huvi, et uurida neid nähtusi ka eesti keeles. Masintõlke kasulikkuse ja kvaliteedi hindamise objektiivsed mudelid on hädavajalikud, et ootused masintõlkele oleksid realistlikud – selleks et kasutajad teaksid, kas ja mida nad võivad konkreetsel ajahetkel masintõlkest oodata. Näiteks Euroopa Komisjoni neurotõlke pakkumise lehel on kirjas hoiatus: „eTranslation pakub ainult toortõlget eesmärgiga aidata teil mõista võõrkeelset teksti. Kirjaliku tõlke peadirektoraat ei vastuta tõlke õigsuse, stiili ega võimalike vigade eest. Kui tekst on mõeldud avaldamiseks või kui see peab olema tõlgitud väga täpselt, peab inimene (tõlkija) selle läbi vaatama. eTranslationi abil tehtud tõlked ei sisalda märget, et tegemist on masintõlkega.“¹⁴ Ent inimene, kellel on kohe vaja tõlget ühte või teise keelde, loeb haruharva läbi kasutusjuhendi kuni kõige viimase reani ning ei pruugi olla seda üldse märganud.

Kuni masintõlke kvaliteedi ja kasulikkuse väljendamise objektiivseid kriteeriume välja töötatud ei ole, on minu arvates mõistlik suhtuda õigustekstide kontekstis masintõlkesse (olgu sees siis statistiline või närvivõrkudel põhinev) mitte kui eestikeelsete valmistekstide loomise võimalusse, vaid kui töövahendisse, mida saab kasutada lisaks tõlkemäludele, terminibaasidele

¹³ Katre Sepp tõdes oma magistritöös „Masintõlke järeltoimetamine“, et masintõlke kasutamine võib kaasa tuua teatud tüüpi vigade sagenemise: rohkem võib esineda kohmakat ja kummalist sõnajärge ja stiililisi vigu. Vt **K. Sepp**. Masintõlke järeltoimetamine. Magistritöö. Tallinna Ülikool, 2017. <http://www.etera.ee/s/WHuDOZugAL>.

Samuti on praktiline töö näidanud, et masintõlget toimetades võib selle kasutaja tähelepanu hajuda ja lõppteksti võivad sisse jääda ka sisulised vead, ebatäpsused ja valesesused – õigustekstis ei ole neile kindlasti kohta. Samas saab siin nii mõndagi ära teha mootorispetsiifiliste masintõlke toimetamise koolitustega, mida soovitab ka keeleandmete võrgustik TAUS. <http://info.taus.net/mt-post-editing-guidelines>.

¹⁴ eTranslation (viide 2).

ja kvaliteedi tagamise tööriistadele. See tähendab, et masintõlke kasutamise mõistlikkuse üle otsustab iga kasutaja ise ning ka lõpliku teksti kvaliteedi eest vastutab see, kes masintõlget kasutab. Oluline on, et tööriista iseärasused ei paistaks lõpptootes välja. Masintõlke puhul ei tohiks unustada ka seda, et tegemist on infotehnoloogilise töövahendiga, mida pidevalt arendatakse. See on nagu iga teine arvutirakendus – kui üks versioon on välja lastud, saadetakse kasutamise käigus selle kohta tagasisidet ja tagasiside põhjal tehakse tarkvara järgmises versioonis vastavad parandused. Ja nii lõputult. Niisiis ei ole vähemalt Euroopa Komisjonis loodud masintõlkemootorid õigustekstide tõlkimise seisukohast praeguse seisuga ei ideaalsed ega ka täiesti kasutatud. Nagu paljude muudegi tööriistade puhul, on otsustav tegur inimene – temast sõltub, kas töövahendi abil luuakse head ja ilusat või mitte. Kasutame siis masintõlget vastutustundlikult ja anname asjalikku tagasisidet, et tulevik saaks parem.